

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ

УДК 371.315:811.111'255

ЕТАПИ НАВЧАННЯ ПОВНОГО ПИСЬМОВОГО НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ

Стрілець В. В.

Національний університет біоресурсів і природокористування України
vvctrilets@gmail.com

Дата надходження 20.10.2019. Рекомендовано до друку 20.11.2019.

Анотація. У статті конкретизовано й систематизовано етапи навчання майбутніх бакалаврів філології повного письмового науково-технічного перекладу. Обґрунтовано доцільність і розкрито зміст професійно орієнтованого етапу, який передбачає ознайомлення з перекладацьким завданням, спілкування із замовником і підготовку до перекладу; аналітичного етапу, спрямованого на розуміння й інтерпретацію тексту оригіналу, його доперекладацький аналіз, інформаційно-довідковий пошук, вибір засобів інформаційно-комунікаційних технологій, визначення стратегії перекладу; синтезуючого етапу, який включає опрацювання корпусів текстів, термінологічний пошук, узгодження термінології, передредагування тексту оригіналу, створення тексту перекладу; оцінювально-коригувального етапу, на якому відбувається редагування тексту перекладу, його оформлення згідно з вимогами замовника, оцінювання викладачем / самооцінювання / взаємооцінювання та рефлексія студентів над процесом і результатом перекладу.

Ключові слова: етап навчання, письмовий науково-технічний переклад, майбутні бакалаври філології, знання, навички, вміння.

Стрилец В. В. Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины Этапы обучения полному письменному научно-техническому переводу

Аннотация. В статье конкретизированы и систематизированы этапы обучения будущих бакалавров филологии полному письменному научно-техническому переводу. Обоснована целесообразность и раскрыто содержание профессионально ориентирующего этапа, который предусматривает ознакомление с переводческим заданием, общение с заказчиком и подготовку к переводу; аналитического этапа, направленного на понимание и интерпретацию текста оригинала, его предпереводческий анализ, информационно-справочный поиск, выбор средств информационно-коммуникационных технологий, определение стратегии перевода; синтезирующего этапа, включающего изучение корпусов текстов, терминологический поиск, согласование терминологии, предредактирование текста оригинала, создание текста перевода; оценочно-корректирующего этапа, на котором проходит редактирование текста перевода, его оформление согласно требований заказчика, оценивание преподавателем / самооценивание / взаимооценивание и рефлексия студентов над процессом и результатом перевода.

Ключевые слова: этап обучения, письменный научно-технический перевод, будущие бакалавры филологии, знания, навыки, умения.

Strilets V. National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine Stages of teaching full scientific and technical translation

Abstract. Introduction. The efficiency of scientific and technical translators' training depends on the sequence of knowledge acquisition and subskills / skills development. **Purpose.** To characterize the stages of teaching scientific and technical translation to prospective Bachelors of Philology. **Methods.** Analysis of theoretical findings and practitioners' experience referring to translation workflow. **Results.** The first, task-focusing stage presupposes familiarizing students with a translation task, communicating with a translation outsourcer and preparing for further translation. The analytical stage is focused on understanding and interpreting the source text, its pre-translation analysis, information search, selection of appropriate ICT tools, and determining a translation strategy. The synthesizing stage includes text corpora studying, terminology search, terminology negotiation, source text pre-editing, and target text creating. The correction and assessment stage comprises target text editing / machine translation post-editing, target text formatting in accordance with a translation outsourcer's requirements,

teacher's / self-assessment / peer assessment, and students' reflection on the translation process and result. The article highlights knowledge, subskills and skills necessary for implementing these stages. **Conclusion.** Teaching scientific and technical translation is a multi-step process aimed at acquiring appropriate knowledge and skills students will need for further translation projects.

Key words: stage of teaching, scientific and technical translation, prospective Bachelors of Philology, knowledge, subskills, skills.

Постановка проблеми. В умовах глобалізації й інтеграції діяльності підприємств різних галузей зростає потреба у фахівцях, які здатні забезпечити повний письмовий переклад найтипівших для цієї галузі текстів із англійської мови українською й навпаки, дотримуючись поставлених замовником вимог, передусім, якості й швидкості виконання. Тому якісна підготовка письмових перекладачів науково-технічних текстів, яку сьогодні здійснює переважна кількість нелінгвістичних закладів вищої освіти (ЗВО) України, має бути відповіддю на окреслене соціальне замовлення. З-поміж складників системи навчання студентів спеціальності 035.041 “Германські мови та літератури (переклад включно) перша – англійська” повного письмового науково-технічного перекладу важливе місце належить послідовності набуття / формування / розвитку відповідних знань, навичок і вмінь, тобто етапам навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідники проблем методики навчання письмового і, зокрема, галузевого й науково-технічного перекладу як майбутніх бакалаврів філології, так і студентів нелінгвістичних спеціальностей, які проходять підготовку за програмою “Перекладач у сфері професійної комунікації” або вивчають курс науково-технічного перекладу в межах фахової підготовки, приділяють увагу етапам його навчання. Так, Л. М. Черноватий (2013), представник першої групи, описав етапи (підготовчий, аналізу тексту оригіналу (ТО), створення тексту перекладу (ТП) і його редагування), а також вміння і навички еквівалентного (повного) письмового перекладу (с. 195-216). Т. Д. Пасічник (2011) виокремила два етапи навчання письмового перекладу комерційних листів: етап формування навичок і вмінь (з підетапами аналізу ТО, створення ТП, його оцінювання й редагування) та етап удосконалення вмінь (с. 93-94). Я. Г. Фабрична (2015) доповнила цю структуру етапом актуалізації та систематизації знань у контексті навчання майбутніх учителів письмового перекладу (с. 113). Т. І. Кавицька (2015) запропонувала три етапи (початковий, середній і просунутий) реалізації системи формування текстотвірної компетентності, які відзначаються нарощуванням складності жанру ТО, а також вищим рівнем творчості й комплексності текстотвірних завдань (с. 98). О. А. Михайленко (2015) для формування стратегічної компетентності в перекладі офіційно-ділових текстів виокремила чотири етапи: доперекладацький, текстовий аналітико-інтерпретаційний, дотекстовий перекладацький, текстовий перекладацький (з підетапами планування, власне перекладу, контролю / редагування) (с. 90-91). А. Попеску і М. Коген-Віда (2015) наголосили на значущості підетапів інформаційного й термінологічного пошуку в роботі письмового перекладача та окреслили їхній зміст. Ця ідея простежується також у дослідженнях Л. Баукера (1998), С. Догерті (2016), Н. Кюблер (2003), А. Піма (2013), сфокусованих на застосуванні інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у процесі навчання письмового перекладу. В умовах використання машинного перекладу А. Л. Міщенко (2015) виділяє підетап передредагування ТО, а Н. В. Нечаєва і С. Ю. Светова (2018) – постредагування ТП. Розроблений І. О. Євстигнеєвою (2013) алгоритм розвитку дискурсивних умінь студентів мовного ЗВО на основі сучасних ІКТ можна використати для досягнення інших освітніх цілей, зокрема, навчання виконувати перекладацький проєкт. Запропоновані Є. В. Ожеговою (2012) етапи формування лінгво-інформаційної самостійності майбутніх перекладачів (репродуктивно-наслідувальний, пошуково-виконавчий і творчий) вважаємо підґрунтям для розроблення моделі навчання, яка передбачає перехід від жорсткого до мінімального керування.

У наукових розвідках другої групи описано послідовність етапів, завдань і вмінь, що становить алгоритм виконання професійних дій перекладача науково-технічних текстів (Гавриленко, 2006); продемонстровано їх реалізацію з використанням ІКТ (Алферова, 2010); охарактеризовано етапи (передперекладацький, перекладацький і контролю) навчання письмового перекладу наукових текстів (Попова, 2008).

Представниками третьої групи науковців 1) у контексті навчання бакалаврів технічних спеціальностей розроблено три цикли вправ, які співвідносяться з етапами перекладацької діяльності: передперекладацький, який передбачає поповнення предметних знань і аналіз ТО; операційний, спрямований на зняття лексичних і граматичних труднощів; редагування (Суханова, 2013); 2) описано три етапи (початковий, основний і підсумковий) у межах курсу з письмового науково-технічного перекладу технічної документації (патентів і керівництв з експлуатації) для магістрів технічних спеціальностей (Тарасова, 2013).

У професійних електронних виданнях, зокрема *Translation Journal*, знаходимо публікації, в яких перекладачі-практики діляться алгоритмами процесу письмового перекладу (*translation workflow*). Так, П. Гордон (2013) докладно описала власні кроки під час перекладу науково-популярної статті з Інтернет-видання.

Отже, проведений аналіз науково-методичної й професійно-практичної літератури, яка спрямована на різні суб'єкти й об'єкти навчання, підтверджує необхідність конкретизації й систематизації етапів і підетапів навчання майбутніх бакалаврів філології повного письмового науково-технічного перекладу з урахуванням використання різних засобів ІКТ.

Мета статті – розкрити зміст етапів навчання майбутніх бакалаврів філології письмового науково-технічного перекладу.

Основний матеріал дослідження. Виходячи з принципу моделювання, освітній процес, зокрема етапність навчання письмового науково-технічного перекладу, має бути максимально наближеним до реальної професійної діяльності письмового перекладача. Аналіз науково-методичної літератури (Гавриленко, 2006; Черноватий, 2013), опитування перекладачів-практиків, вивчення їхніх напрацювань, представлених в електронних виданнях, і власний перекладацький досвід свідчать, що виконання повного письмового науково-технічного перекладу загалом відбувається за такими етапами: ознайомлення з перекладацьким завданням, аналіз ТО, створення ТП, його редагування. Водночас, як зазначає перекладач-практик П. Гордон (2013), яка поділилася авторським перекладацьким процесом (*translation workflow*), “кожен перекладач вибудовує власний багатоетапний процес роботи над письмовим перекладом, упродовж якого, навіть за найкращих умов, він має приймати чимало незалежних рішень” (перекладацьке рішення ми, слідом за Ю. В. Фалькович (2010, с. 6), розглядаємо як одиницю навчання перекладу). Крім того, сучасний письмовий перекладач застосовує комплекс засобів ІКТ як загального, так і професійного призначення (зокрема, системи автоматизованого й машинного перекладу), що також відображається на етапах / підетапах його роботи й, відповідно, має враховуватися в освітньому процесі.

Ми спираємось на узагальнену Л. М. Черноватим (2013) систему навчання еквівалентного письмового галузевого перекладу, а також притримуємось позиції Н. М. Гавриленко (2006) щодо кількості й загальної характеристики етапів навчання письмового науково-технічного перекладу (професійно орієнтований, аналітичний, синтезувальний, коригувальний, який пропонуємо змінити на оцінювально-коригувальний), конкретизувавши й модифікувавши їх підетапами згідно з особливостями нашої наукової розвідки, а саме суб'єктами (майбутні бакалаври філології) і засобами (ІКТ) навчання.

Професійно орієнтований етап спрямований на формування мотивації до виконання перекладацького завдання й підготовку до майбутнього перекладу ТО (Гавриленко, 2006, с. 35). На цьому етапі у студентів розвиваються вміння а) аналізувати перекладацьке завдання, яке

окреслює термін виконання, засоби ІКТ (наприклад, системи автоматизованого перекладу), режим роботи (індивідуальний, у складі перекладацької команди), цільову аудиторію, вимоги до оформлення тощо; б) вести переговори із замовником, зазвичай, за допомогою електронної пошти чи чату, для з'ясування незрозумілих питань. Для цього ми виокремили відповідні підетапи: **ознайомлення з перекладацьким завданням і спілкування із замовником**.

Ряд науковців, які називають перший етап письмового перекладу підготовчим (Черноватий, 2013), початковим (Тарасова, 2013), передперекладацьким (Попова, 2008; Суханова, 2013), доперекладацьким (Михайленко, 2015), актуалізації й систематизації знань (Фабрична, 2017), пропонують звернути увагу на формування / вдосконалення лексичних і перекладацьких навичок (Тарасова, 2013; Черноватий, 2013), поповнення / актуалізацію фонових / предметних знань (Суханова, 2013) та знань із теорії перекладу (Тарасова, 2013; Фабрична, 2017). Зазначимо, що в контексті фахової підготовки майбутніх бакалаврів філології викладач може запропонувати вправи і завдання для вдосконалення зазначених вище навичок й актуалізацію знань, враховуючи цикл занять, спрямованих на практику в перекладі (крім тренування в перекладі, коли студенти виконують перекладацький проєкт) у межах дисципліни “Практика усного і письмового перекладу” та координацію дисциплін навчального плану. Отже, зміст підетапу **підготовки до перекладу** залежатиме від конкретної ситуації освітнього процесу.

Аналітичний етап спрямований на розуміння ТО з метою його подальшого перекладу (Гавриленко, 2006, с. 36) та на вибудовування алгоритму виконання конкретного перекладацького завдання. Він реалізується на таких підетапах: **розуміння й інтерпретація ТО, доперекладацький аналіз ТО, інформаційно-довідковий пошук, вибір засобів ІКТ, визначення стратегій перекладу**.

На першому підетапі студенти оволодівають уміннями вивчаючого й аналітичного читання, а саме: передбачати зміст і форму висловлювання; виділяти в тексті основну думку, знаходити ключові слова, істотні факти; узагальнювати окремі факти тексту; співвідносити окремі частини тексту між собою; розподіляти інформацію на “нову” і “знайому” (Попова, 2008, с. 16).

Другий підетап передбачає розвиток умінь філологічного читання з метою доперекладацького аналізу тексту: визначення його тематичної спрямованості, жанру, функцій, характеристик автора ТО й адресатів ТП, мовних (лексичних, граматичних і стилістичних), текстових і структурних особливостей ТО, його транслатологічного типу, одиниць перекладу (Черноватий, 2013, с. 203). Також на цьому підетапі розвиваються вміння виявляти потенційні труднощі перекладу (лексичні, граматичні, стилістичні, фонові, предметні) і прогнозувати способи їх вирішення.

Особливу роль відіграє підетап інформаційно-довідкового пошуку, спрямований на з'ясування фонової й предметної інформації з використанням інформаційних ресурсів Інтернету (електронних довідників, енциклопедій, сайтів компаній галузі й професійних спільнот тощо) та засобів електронної комунікації (електронної пошти, форуму, чату).

Спираючись на результати доперекладацького аналізу ТО, студенти приймають рішення щодо застосування засобів ІКТ на подальших етапах виконання конкретного перекладацького завдання. Такі засоби ІКТ, як корпусні технології, перекладацькі бази даних, електронні словники, тезауруси, будуть корисними для перекладу всіх типів текстів. Принциповим є визначення доцільності застосування систем автоматизованого (*Trados, SmartCAT*) і машинного (*Google Translate*) перекладу. Системи першого типу можуть бути залучені, якщо: а) їх використання обумовлено замовником у перекладацькому завданні; б) студенти працюють із однотипними текстами однієї галузі / тематичного спрямування, які вже закладені в пам'ять перекладів. Вибір системи машинного перекладу потребує проведення додаткового аналізу тексту щодо його машинної перекладності і, в разі позитивного результату, здійснення передредагування згідно з правилами контрольованих мов.

Ураховуючи результати попередніх підетапів, студенти визначають оптимальну глобальну стратегію перекладу (послідовність перекладацьких дій) конкретного тексту.

Власне письмовий переклад науково-технічного тексту відбувається **на синтезувальному етапі**, який уміщує такі підетапи: **опрацювання корпусів текстів, термінологічний пошук, узгодження термінології, передредагування ТО, створення ТП**.

Виділення підетапу опрацювання корпусів текстів викликано необхідністю формування текстотипологічної компетентності. Студенти знайомляться із запропонованими викладачем чи самостійно укладеними корпусами текстів відповідного жанру (специфікація, інструкція, патент, сайт підприємства / організації, технічна реклама, бюлетень новин, наукова стаття тощо) і виконують завдання для аналізу (в одномовних корпусах) і порівняння (в двомовних корпусах) їхніх жанрових характеристик.

Підетап термінологічного пошуку, передбачаючи застосування широкого спектру засобів ІКТ: електронних словників ("ABYY Lingvo x6 Англійська мова. Професійна версія", *multitran*), тезаурусів (*Power Thesaurus*), перекладацьких баз даних (*Ludwig, Reverso Context*), корпусних технологій (паралельних і зіставних корпусів текстів, програм-конкордансів), вимагає від студентів умінь знаходити й вибирати іншомовні еквіваленти термінів, створювати терміни, укладати термінологічні бази даних.

Відібрану термінологію бажано узгодити з фахівцями певної галузі, щоб переконатися в її коректному використанні, та з іншими членами перекладацької команди (адже здебільшого переклад виконується саме в такому режимі) для забезпечення уніфікованості ТП, для чого виділено відповідний підетап. Перебіг підетапу створення ТП залежить від обраної на аналітичному етапі стратегії перекладу, що визначається, передусім, засобами ІКТ, які майбутній перекладач вважає за доцільне застосувати в кожній окремій ситуації перекладу. Так, можливі три варіанти реалізації цього підетапу: 1) робота в системі автоматизованого перекладу (*Trados, SmartCAT*), 2) застосування системи машинного перекладу (*Google Translate*), 3) виконання перекладу в текстовому редакторі, звертаючись, за необхідності, до перерахованих вище засобів ІКТ підетапу термінологічного пошуку.

Зазначимо, що другий варіант вимагає введення додаткового підетапу – передредагування ТО згідно з правилами контрольованих мов, які передбачають усунення неоднозначності лексичних одиниць, зміну структури речення тощо.

Продуктування ТП за першим і третім варіантом передбачає:

– сформованість навичок: перекладу однозначних еквівалентних відповідників, варіативних відповідників, безеквівалентної лексики, понять із різним обсягом значень (Попова, 2008, с. 14); передачі словосполучень ТО у ТП з урахуванням правил сполучуваності; переносу значення граматичних структур ТО у ТП; переносу значення стилістичних засобів ТО у ТП (Черноватий, 2013, с. 209); одномовного перефразування, дефінування, компресії; застосування лексичних, граматичних і лексико-граматичних трансформацій;

– розвиток умінь: адекватного відтворення смислів, закладених у ТО, варіювання передачі смислу, розширення й згоргання інформації (Поршнева, 2004, с. 35); відходження від буквализму (Черноватий, 2013, с. 206); вибору адекватних способів перекладу (Черноватий, 2013, с. 206); композиційно-сислової організації тексту відповідного жанру;

– наявність відповідних декларативних і процедурних знань.

На четвертому, **оцінювально-коригувальному** етапі реалізуються **редагування ТП / постредагування машинного перекладу, оформлення ТП** згідно з вимогами замовника, **оцінювання викладачем / самооцінювання / взаємооцінювання** та **рефлексія** студентів над процесом і результатом перекладу.

Перший підетап ґрунтується на вміннях зіставляти ТО і ТП, знаходити й виправляти в ТП перекладацькі помилки в режимах само- і взаєморедагування та постредагування машинного перекладу. Вміння оформляти ТП відповідно до вимог замовника, оцінювати якість перекладу за заданими критеріями й аналізувати власне учіння необхідні для реалізації інших підетапів.

Слід зазначити, що реальна перекладацька діяльність має човниковий характер, тому студенти можуть повертатися до попередніх етапів / підетапів упродовж роботи над перекладом.

У табл. 1 представлено етапи й підетапи навчання повного письмового науково-технічного перекладу та відповідні знання, навички і вміння.

Таблиця 1

Етапи навчання повного письмового науково-технічного перекладу

Етапи	Підетапи	Знання, навички і вміння
Професійно орієнтований	Ознайомлення з перекладацьким завданням	Уміння аналізувати перекладацьке завдання. Відповідні декларативні й процедурні знання
	Спілкування із замовником	Уміння діалогічного / полілогічного мовлення (розпитування, переговори)
	Підготовка до перекладу	Перекладацькі навички. Фонові, предметні знання, знання теорії перекладу
Аналітичний	Розуміння й інтерпретація ТО	Уміння вивчаючого й аналітичного читання. Відповідні декларативні й процедурні знання
	Доперекладацький аналіз ТО	Уміння філологічного читання. Уміння виявляти потенційні труднощі перекладу (лексичні, граматичні, стилістичні, фонові, предметні). Відповідні декларативні й процедурні знання
	Інформаційно-довідковий пошук	Уміння знаходити фонову й предметну інформацію за допомогою ІКТ. Уміння діалогічного мовлення (розпитування) для з'ясування перекладацьких проблем фонового й предметного характеру. Відповідні декларативні й процедурні знання
	Вибір засобів ІКТ	Уміння визначати релевантні засоби ІКТ. Відповідні декларативні й процедурні знання
	Визначення стратегії перекладу	Уміння вибудовувати стратегію перекладу. Відповідні декларативні й процедурні знання
Синтезувальний	Опрацювання корпусів текстів	Уміння аналізувати одномовні й двомовні корпуси текстів. Уміння укладати корпуси текстів. Відповідні декларативні й процедурні знання
	Термінологічний пошук з використанням ІКТ	Уміння знаходити й вибирати іншомовні еквіваленти термінів з використанням ІКТ (електронних словників, тезаурусів, перекладацьких баз даних, корпусних технологій). Уміння створювати терміни. Уміння укладати термінологічні бази. Відповідні декларативні й процедурні знання
	Узгодження термінології	Уміння спілкуватися з колегами-перекладачами і фахівцями певної галузі
	Передредагування ТО (за умови використання машинного перекладу)	Уміння здійснювати передредагування ТО згідно з правилами контрольованих мов. Відповідні декларативні й процедурні знання

Продовження табл. 1

	Створення ТП	Лексичні, граматичні, лексико-стилістичні навички перекладу. Уміння вибирати адекватні способи перекладу. Уміння композиційно-сислової організації тексту. Уміння використовувати системи автоматизованого / машинного перекладу. Відповідні декларативні й процедурні знання
Оцінювально-коригувальний	Редагування ТП / постредагування ТП (за умови використання машинного перекладу)	Уміння знаходити й виправляти перекладацькі помилки. Відповідні декларативні й процедурні знання
	Оформлення ТП	Уміння оформляти ТП згідно з вимогами замовника
	Оцінювання викладачем / самооцінювання / взаємооцінювання	Уміння здійснювати само- і взаємооцінювання за заданими критеріями. Відповідні декларативні й процедурні знання
	Рефлексія	Уміння аналізувати власне учіння

Кожне заняття має бути спрямоване на навчання виконувати перекладацькі завдання в межах одного чи декількох підетапів в умовах переважно жорсткого й помірного керування з боку викладача, тобто тренування в перекладі. В умовах мінімального керування, тобто практики в перекладі, студенти виконують перекладацький проект, самостійно застосовуючи набуті знання (чи, за необхідності, здобуваючи нові, потрібні для перекладу конкретного тексту), сформовані навички та розвинуті вміння.

Висновки і перспективи подальших наукових розвідок. Навчання повного письмового науково-технічного перекладу є багатоступінчатим процесом, який містить професійно орієнтувальний, аналітичний, синтезувальний та оцінювально-коригувальний етапи, які, в свою чергу, розпадаються на підетапи відповідно до вирішуваних завдань. Виконання цих завдань вимагає відповідних знань, навичок і вмінь, які в сукупності складають компетентність у письмовому науково-технічному перекладі. Тривалість етапів і підетапів залежить від виділених для навчальної дисципліни "Практика усного і письмового перекладу" годин. Після циклів занять тренувального характеру в умовах жорсткого й помірного керування з боку викладача можна переходити до перекладацького проекту з мінімальним керуванням. Підготовка й процедура виконання такого проекту становить перспективу подальших наукових розвідок.

ЛІТЕРАТУРА

- Алфєрова, Д. А. (2010). *Модульное обучение переводу научно-технических текстов с использованием информационных технологий* (Автореферат кандидатской диссертации). Российский университет дружбы народов, Москва, Российская Федерация.
- Гавриленко Н. Н. (2006). *Лингвистические и методические основы подготовки переводчиков с иностранного языка на русский в области науки и техники (на примере перевода с французского языка на русский)* (Автореферат докторской диссертации). Институт общего и среднего образования Российской академии образования, Москва, Российская Федерация.
- Евстигнеева, И. А. (2013). *Методика развития дискурсивных умений студентов на основе современных информационных и коммуникационных технологий : английский язык, языковой вуз* (Автореферат кандидатской диссертации). Московский государственный гуманитарный университет им. М. А. Шолохова, Москва, Российская Федерация.

- Кавицька, Т. І. (2015). *Формування текстотвірної компетентності майбутніх філологів у письмовому перекладі з української мови на англійську* (Кандидатська дисертація). Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна.
- Михайленко, О. М. (2015). *Методика навчання майбутніх філологів стратегій письмового перекладу офіційно-ділових текстів з української мови на англійську* (Кандидатська дисертація). Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна.
- Ожегова, Е. В. (2012). *Методика формирования лингвоинформационной самостоятельности студентов вуза – будущих переводчиков* (Автореферат кандидатской диссертации). Нижегородский государственный лингвистический университет им. Н. А. Добролюбова, Нижний Новгород, Российская Федерация.
- Пасічник, Т. Д. (2011). *Методика навчання майбутніх філологів писемного двостороннього перекладу комерційних листів* (Кандидатська дисертація). Київський національний лінгвістичний університет, Київ, Україна.
- Попова, Т. В. (2008). *Методика обучения студентов неязыковых вузов письменному переводу научных текстов (на материале немецкого языка)* (Автореферат кандидатской диссертации). Российский государственный педагогический университет им. А. И. Герцена, Санкт-Петербург, Российская Федерация.
- Поршнева Е. Р. (2004). *Междисциплинарные основы базовой лингвистической подготовки специалиста-переводчика* (Автореферат докторской диссертации). Казанский государственный технологический университет, Казань, Российская Федерация.
- Суханова, Н. И. (2013). *Обучение письменному переводу научно-технического текста на билингвальной основе (французский язык, технический вуз)* (Автореферат кандидатской диссертации). Тамбовский государственный университет имени Г.Р. Державина, Тамбов, Российская Федерация.
- Тарасова, Е. С. (2013). *Обучение письменному переводу технической документации студентов старших курсов неязыковых специальностей (на примере патентов и руководств по эксплуатации)* (Автореферат кандидатской диссертации). Пятигорский государственный лингвистический университет, Пятигорск, Российская Федерация.
- Фабрична, Я. Г. (2015). *Методика навчання майбутніх філологів письмового двостороннього перекладу з використанням мовного портфеля (англійська й українська мови)* (Кандидатська дисертація). Київський національний лінгвістичний університет, Київ, Україна.
- Фалькович, Ю. В. (2010). *Организационно-педагогические условия формирования переводческой компетенции студентов* (Автореферат кандидатской диссертации). Кузбасская государственная педагогическая академия, Новокузнецк, Российская Федерация.
- Черноватий, Л. М. (2013). *Методика викладання перекладу як спеціальності: підручник для студ. вищих заклад. освіти за спеціальністю “Переклад”*. Вінниця: Нова книга.
- Gordon, P. (2013). Translation workflow. *Translation journal*. 17 (4). Retrieved from <http://www.bokorlang.com/journal/66workflow.htm>.
- Popescu, A., Cohen-Vida, M. (2015). Can the specialized translator be creative? *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 197. 1195-1202. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042815043797>.

REFERENCES

- Alferova, D. A. (2010). *Modul'noe obuchenie perevodu nauchno-tekhnicheskikh tekstov s ispol'zovaniem informacionnykh tekhnologij* (Avtoreferat kandidatskoj dissertacii). Rossijskij universitet druzhby narodov, Moskva, Rossijskaja federacija.
- Gavrilenko, N. N. (2006). *Lingvisticheskie i metodicheskie osnovy podgotovki perevodchikov s inostrannogo jazyka na russkij v oblasti nauki i tekhniki (na primere perevoda s francuzskogo jazyka na russkij)* (Avtoreferat doktorskoj dissertacii). Institut obshhego i srednego obrazovanija Rossijskoj akademii obrazovanija, Moskva, Rossijskaja Federacija.

- Evstigneeva, I. A. (2013). Metodika razvitija diskursivnyh umenij studentov na osnove sovremennyh informacionnyh i kommunikacionnyh tehnologij : anglijskij jazyk, jazykovej vuz (Avtoreferat kandidatskoj dissertacii). Moskovskij gosudarstvennyj gumanitarnyj universitet im. M. A. Sholohova, Moskva, Rossijskaja Federacija.
- Kavyts'ka, T. I. (2015). Formuvannia tekstotvirnoi kompetentnosti majbutnikh filolohiv u pys'movomu perekladi z ukrains'koi movy na anhlijs'ku: (Kandydats'ka dysertatsiia). Kyivs'kyj natsional'nyj universytet imeni Tarasa Shevchenka, Kyiv, Ukraina.
- Mykhajlenko, O. M. (2015). Metodyka navchannia majbutnikh filolohiv stratehij pys'movoho perekladu ofitsijno-dilovykh tekstiv z ukrains'koi movy na anhlijs'ku (Kandydats'ka dysertatsiia). Kyivs'kyj natsional'nyj universytet imeni Tarasa Shevchenka, Kyiv, Ukraina.
- Ozhegova, E. V. (2012). Metodika formirovanija lingvoinformacionnoj samostojatel'nosti studentov vuza – budushhij perevodchikov (Avtoreferat kandidatskoj dissertacii). Nizhegorodskij gosudarstvennyj lingvisticheskij universitet im. N. A. Dobroljubova, Nizhnij novgorod, Rossijskaja Federacija.
- Pasichnyk, T. D. (2011). Metodyka navchannia majbutnikh filolohiv pysemnogo dvostoronn'oho perekladu komertsijnykh lystiv (Kandydats'ka dysertatsiia). Kyivs'kyj natsional'nyj linhvistychnyj universytet, Kyiv, Ukraina.
- Popova, T. V. (2008). Metodika obuchenija studentov nejazykovykh vuzov pis'mennomu perevodu nauchnykh tekstov (na materiale nemeckogo jazyka) (Avtoreferat kandidatskoj dissertacii). Rossijskij gosudarstvennyj pedagogicheskij universitet im. A. I. Gercena, Sankt-Peterburg, Rossijskaja Federacija.
- Porshneva E. R. (2004). Mezhdisciplinarnye osnovy bazovoj lingvisticheskoi podgotovki specialista-perevodchika (Avtoreferat doktorskoj dissertacii). Kazanskij gosudarstvennyj tehnologicheskij universitet, Kazan', Rossijskaja Federacija.
- Suhanova, N. I. (2013). Obuchenie pis'mennomu perevodu nauchno-tehnicheskogo teksta na bilingval'noj osnove (francuzskij jazyk, tehničeskij vuz) (Avtoreferat kandidatskoj dissertacii). Tambovskij gosudarstvennyj universitet imeni G.R. Derzhavina, Tambov, Rossijskaja Federacija.
- Tarasova, E. S. (2013). Obuchenie pis'mennomu perevodu tekhnicheskoi dokumentacii studentov starshikh kursov nejazykovykh special'nostej (na primere patentov i rukovodstv po ehkspluatacii) (Avtoreferat kandidatskoj dissertacii). Pjatigorskij gosudarstvennyj lingvisticheskij universitet, Pjatigorsk, Rossijskaja Federacija.
- Fabrychna, Ya. H. (2015). Metodyka navchannia majbutnikh filolohiv pys'movoho dvostoronn'oho perekladu z vykorystanniam movnoho portfelija (anhlijs'ka j ukrains'ka movy) (Kandydats'ka dysertatsiia). Kyivs'kyj natsional'nyj linhvistychnyj universytet, Kyiv, Ukraina.
- Fal'kovich, Ju. V. (2010). Organizacionno-pedagogicheskie uslovija formirovanija perevodcheskoj kompetencii studentov (Avtoreferat kandidatskoj dissertacii). Kuzbasskaja gosudarstvennaja pedagogicheskaja akademija, Novokuzneck, Rossijskaja Federacija.
- Chernovaty, L. M. (2013). Metodyka vykladannia perekladu yak spetsialnosti: pidruchnyk dlja stud. vyshchych zaklad. osvity za spetsialnistiu "Pereklad". Vinnytsia: Nova knyha. 895-899.
- Gordon, P. (2013). Translation workflow. Translation journal. 17 (4). Retrieved from <http://www.bokorlang.com/journal/66workflow.htm>.
- Popescu, A., Cohen-Vida, M. (2015). Can the specialized translator be creative? Procedia – Social and Behavioral Sciences. 197. 1195-1202. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042815043797>.